

Inhoud

1: Introductie	1
De weg naar 'wow'	2
2: Gebruik van de lichtmeter	7
Introductie	8
Stappen	8
Link met de camera	9
Verdere instellingen	9
De juiste meter kiezen	10
Witte en zwarte achtergronden	12
Kiezen tussen TTL en manueel	14
3: Small flash, big flash	15
Small flash	16
Big flash	17
Algemene flitstechnieken	20
4: Manipuleren en instellen van flits	25
Sluitergordijn en high speed sync	26
FEC (flash exposure compensation)	29
5: De 'looks' van flits	35
Invulflits	37
Flits krijgt hoofdrol	38
Dag naar nacht	40
Werken met groepen	43
6: Lichtmanipulatie	45
De flitser op de camera	46
Flitser en camera scheiden	47
Modifiers	51
Welke accessoire moet ik gebruiken?	59

7: Wat anderen gebruiken	61
Introductie	62
Rick Sammon	62
Dave Black	64
Joe McNally	67
Bill Frakes	71
Tom Bol	74
Larry Becker	76
Doe het zelf	79
8: Powerrr	81
Introductie	82
Oplaadbare batterijen	82
Opladers	83
Systeemoplossingen	83
9: Licht in de praktijk	87
Introductie	88
Kleurbalans	88
Twee kleuren licht	89
Special effects	89
10: Tools voor kleurbalans	97
Witbalans en software	98
Leveranciers van witbalanstools	103
Andere oplossingen	104
De colorchecker	105
Werken met colorcheckers	107
11: Kalibratietools	115
Introductie	116
Het nut van kalibratie	116
Beeldscherm kalibreren	117

12: Aan het werk	121
Flitser op de camera	122
Flitser los van de camera	124
Tips voor je eigen studio	128
13: Meer tips en trucs	131
De basis voorbij	132
Eenvoud is ook goed	138
14: Tethered fotograferen	147
Introductie	148
Software voor tethered fotograferen	148
Oplossingen voor tethering	150
15: Magie	153
Nawoord	159
Dankwoord	161
Index	163

focus

Introductie

Essentiële vaardigheden:

- Toveren met licht.
- Spelen met omgevingen.
- Beelden creëren waarvan mensen denken: 'Wow'.

De weg naar 'wow'

Toveren met licht, spelen met omgevingen, beelden creëren waarvan mensen denken: 'Wow'.
Wie wil dat nu niet?

Fotografie is schilderen met licht. Of we nu fotograferen met natuurlijk licht of kunstlicht (flits of continu), een goed belichte foto kan het verschil maken tussen een snapshot en een 'wow'-plaat.

Ik vind dat een goede foto niet alleen wordt gemaakt door techniek; het 'verhaal' achter de plaat vind ik veel belangrijker. Toch ben ik wel een fotograaf die veel aandacht besteedt aan techniek. Al gedurende flink wat jaren geef ik wereldwijd workshops en ben ik zeer actief op internet en het verbaast me soms enorm dat de algemene kennis van de basisvaardigheden bij veel fotografen gewoon niet aanwezig is. Je moet het zien als een schilder die voor een wit doek gaat zitten en zich afvraagt waarmee hij nu in vredesnaam die plakkerige troep met al die kleurtjes op dat witte doek moet aanbrenge.

Het klinkt misschien als een belachelijk voorbeeld, maar jammer genoeg is het de realiteit. Licht is ons instrument om ons verhaal te vertellen, en zoals eerder gezegd ben ik van mening dat het verhaal het belangrijkste is. Echter, als we zo bezig moeten zijn met het uitvogelen van hoe we ons licht moeten gebruiken, is er nagenoeg geen tijd over om ons te richten op de echt belangrijke kant van het fotograferen: het onderwerp. Als we er nu vanuit kunnen gaan dat we alles weten van licht, ons in elke situatie wel kunnen redden en ook onze visie qua lichtopstellingen zonder meer kunnen realiseren, dan valt er toch een enorme last van onze schouders? We kunnen ons dan honderd procent concentreren op het verhaal.

In mijn werk schiet ik veel modellen. Daarbij kun je meestal eerst rustig alles neerzetten. Je kunt iets meerdere keren overdoen en er is vaak een directe terugkoppeling via de monitoren in de studio of via de laptop op locatie. Met andere woorden: er is tijd.

Als we echter artiesten fotograferen, is het vaak een stuk hectischer. Sommige artiesten geven je rustig de tijd (en dat is fijn), terwijl anderen het liefst met vier minuten weer buiten staan, waarbij ze ook nog eens tien minuten te laat binnen komen (als je mazzel hebt). Als je in die gevallen nog alles moet proberen uit te vogelen, snap je al dat je verkeerd bezig bent.

Maar ook buiten zonder flitsers is het vinden van je licht enorm belangrijk. Ik heb gedurende workshops wel eens 'weddenschappen' afgesloten (natuurlijk gewoon voor de grap) dat het mogelijk is met alleen een rangefindercamera (de simpelste vorm van camera) naar buiten te gaan zonder reflectoren of flitsers en binnen tien minuten een leuke serie te schieten. Vaak wordt er gereageerd met 'ja vast'.

De verbazing is dan ook meestal groot als we na tien minuten de foto's op de monitor terugkijken en inderdaad een leuke serie publiceerbare foto's hebben. We hebben dit gedaan met mooi weer, regen, de zon op het hoogste punt, in binnen- en buitenland en het resultaat is altijd hetzelfde: er komen publiceerbare foto's uit.

Christianne in hard licht. Een voorbeeld van hard natuurlijk licht, zonder enige vorm van diffusie, reflectie of iets dergelijks.

Dus: hoe zit dat? Gebruik ik een magische camera?

Ben ik superbegaafd?

Gebruik ik dat magische Photoshop-filter waar iedereen naar zoekt (je weet wel, het 1x-klik-geniaalfilter)?

Het antwoord op alle drie de vragen is nee.

Wat ik me echter wel realiseer, is dat je het licht moeten kunnen zien. Hiermee bedoel ik dat je het licht dat je krijgt, moet kunnen inschatten en moet snappen wat je met het gebodene kunt doen. Ik vind de uitdrukking (vrije vertaling) ‘je moet spelen met de kaarten die je gekregen hebt’ dan ook altijd fantastisch. Je moet niet zeuren dat de zon te hoog staat, dat is ideaal voor hoogcontrastfoto’s. Als er te veel wolken zijn, dan spreken we van ‘de softbox in de lucht’ en ga zo maar door.

Een voorbeeld van zacht natuurlijk licht. Ook hier geen enkele vorm van diffusie of reflectie.

Let wel, dit heeft voornamelijk betrekking op modelfotografie. Bij landschappen is het verhaal natuurlijk radicaal anders, daarvoor zul je gewoon vroeg je bed uit moeten en het licht moeten najagen. Maar bij modelfotografie (of portretfotografie) kun je door de stand van het model de 'look' volledig manipuleren.

Het wordt echter pas echt interessant als we zelf licht gaan toevoegen, of zelfs met niets beginnen en licht gebruiken om alles op te zetten.

De keuze aan lichtbronnen is tegenwoordig zeer uitgebreid, en ik kan me goed indenken dat je door de bomen het bos niet meer ziet. De ene fabrikant heeft nog mooiere waarden en verhalen dan de andere, en daar zit ook een klein gedeelte van de 'pijn' van veel oudere fotografen. Ik mag op het moment van schrijven dan misschien pas 41 jaar oud zijn, ik schaar me wat betreft mijn mening altijd onder de categorie oudere fotografen, de generaties die wisten dat je moest werken met wat je had. Als dat een oude softbox was, dan maakte je daar gewoon superwerk mee.

Tegenwoordig kun je kiezen uit dubbelinwendig gestikte softboxes met een gouden opdruk of een dubbeluitwendig gestikte softbox met een wit logo (ik overdrijf een beetje) en van beide wordt beweerd dat dit toch echt de beste softbox is. Ik durf te wedden dat als je ze bij een goede fotograaf naast elkaar zet, je ze niet uit elkaar haalt. Sterker: ik ga je laten kennismaken met accessoires die feitelijk te simpel voor woorden zijn, maar waarmee je nagenoeg alle foto's kunt maken die je in dit boek terugvindt.

De keuze voor welk licht je in een situatie gebruikt is belangrijk, maar dat geldt ook voor de keuze van de apparatuur en het snappen van hoe die werkt. Op dit moment (2012) is de zogeheten strobistenbeweging enorm in opkomst: mensen die met zo min mogelijk middelen mooie foto's willen maken. Dit boek behandelt een van de meest gebruikte lichtbronnen door deze groep, de 'small flash'. Je zult na het lezen van dit boek niet alleen snappen wat deze kleine flit-sers voor je kunnen doen, maar ook veel tips hebben opgepakt over het werken met modellen, met omgevingen en veel meer.

*Geschoten met de Rogue-gridset.
Sluiterijd is gebruikt om het aanwezige licht te mengen met het fliislicht.*

focus

Gebruik van de lichtmeter

Essentiële vaardigheden:

- De werking van de lichtmeter begrijpen.
- De lichtmeter instellen.
- De juiste meter kiezen.
- Meten van witte en zwarte achtergronden.
- Kiezen tussen TTL en manueel.

Introductie

Laten we vooropstellen dat ik van mening ben dat iedereen die serieus met fotografie bezig is een lichtmeter zou moeten bezitten, of in ieder geval zou moeten weten hoe ermee om te gaan. Schud alle vooroordelen van je af die er over het gebruik van lichtmeters de ronde doen en lees dit hoofdstuk met een frisse blik.

In mijn optiek is de lichtmeter het gemakkelijkste apparaat dat je in je fototas hebt. Je kunt er enorm leuke dingen mee doen, maar in essentie is het een zeer simpel hulpmiddel om een correcte belichting te krijgen.

Eerder is uitgelegd wat het verschil is tussen reflectiemetingen en meting van opvallend licht (incident), maar ik wil er nog even op terugkomen. Als je na het lezen van dit gedeelte overtuigd bent van het nut van een lichtmeter, wil ik je als advies meegeven een meter te kopen die zowel reflectie via een spot als incident kan meten. Hiermee heb je een behoorlijk krachtig hulpmiddel in handen, waarmee je niet alleen je onderwerp/model goed kunt belichten, maar ook bijvoorbeeld heel snel achtergronden kunt uitmeten of snel kunt zien wanneer een schaduwpartij dichtloopt of een wit gedeelte afvlakt (clipt). Hoe je dit doet, daar kom ik later op terug. Laten we eerst eens kijken naar hoe je de meter instelt.

Sekonic 758 lichtmeter.

Stappen

Nagenoeg alle meters kun je instellen in hele stops, halve stops of 1/3 stops.

Je gevoel zal misschien kiezen voor 1/3 stops, en dat is op zich niet zo gek: de camera en de meeste small flash-flitsers worden namelijk ook aangestuurd via 1/3 stops.

Toch geef ik meestal het advies om de meter in te stellen op hele stops. Dit lijkt in het begin vreemd, want 1/3 stops klinkt veel nauwkeuriger. Kies je echter voor hele stops, dan zul je al snel zien dat de meter wel meet in volle f-stops, dus: f2.8 – f4 – f5.6 – f8 – f11 – f16 – f22, maar achter de volle f-stop ook een getalletje plaatst, bijvoorbeeld f11.3. Dat werkt erg fijn, want dit betekent namelijk dat het opvallend licht een sterkte heeft van f11 en 3/10 stop; als je nu weet dat 3/10 stop op de camera één stapje verder is, kun je dus de camera op f13 instellen. Staat er f11.6, dan weet je dat je de camera twee ‘tikjes’ verder moet zetten, ofwel f14.

Nogmaals, zet je de meter op 1/3 stop, dan werkt dit ook. Vaak is het echter verwarrender voor mensen, aangezien er ook bij 1/3 stop getallen achter de f-stop komen te staan.

Link met de camera

De lichtmeter is in beginsel gewoon een ‘dom ding’; hij weet niet waar jij als fotograaf de camera op hebt ingesteld, vandaar dat het heel belangrijk is dat je de lichtmeter dit vertelt. Je geeft in de lichtmeter sluitertijd en ISO aan en de meter geeft je het diafragma. Wil je het anders, dan kan dat natuurlijk ook; je kunt ook het diafragma en ISO vastzetten en de meter zal je de sluitertijd geven.

Verdere instellingen

De lichtmeter kan verschillende omstandigheden meten. Zo is er bijvoorbeeld een modus voor natuurlijk licht (vaak afgebeeld met een zonnetje), waarbij de meter het aanwezige licht meet. Er is echter ook een flitsmodus en die valt vaak in drie delen uiteen (afhankelijk per meter):

- kabelmeting
- meting zonder kabel
- radiomodule

Kabelmeting

Hiervoor moet je een kabel tussen de lichtmeter en flitser plaatsen. Op de lichtmeter druk je vervolgens op de meetknop en de lichtmeter laat de flitser afgaan en meet deze. Op zich leuk, maar in mijn optiek doen we dat niet meer.

Meting zonder kabel

Hierbij gebruik je een zogeheten radiotrigger (of infraroodtrigger): je drukt op de lichtmeter op de meetknop en laat via de radiotrigger de flitsers afgaan. De meter wacht letterlijk op een ontlasting van de flits en zal dan pas meten. Dit is de modus die we tegenwoordig eigenlijk het meest gebruiken, tenzij je beschikt over een meter met ingebouwde radiomodule.

Radiomodule

Bij bepaalde lichtmeters is het mogelijk een aparte radiomodule te plaatsen (of de module is standaard al aanwezig). De werking lijkt dan op de kabelmeting, alleen gaat het signaal niet door de kabel maar door de lucht. Gebruik je de lichtmeter heel veel, dan is dit een zeer mooie optie. Beschik je over een echt uitgebreide meter, dan zul je ook nog een spotfunctie vinden. Vaak is dit een kwestie van draaien aan een zoeker en hier doorheen kijken om goed het juiste punt te selecteren waarop je wilt meten.

Het mooie is dat al deze manieren resulteren in exact dezelfde aanduiding in het display, alleen bij reflectie moet je je goed realiseren dat dit een waarde is voor middengrijs, niet voor een correcte belichting. Bij incident mag je de waarde letterlijk overnemen in de camera en zul je een goede belichting krijgen.